

Eduskunnan sivistysvaliokunta
 SiV@eduskunta.fi

Asia: Vaikuttaminen EU:n monivuotiseen rahoituskehykseen 2021– tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelman uudistaminen

Erityisesti: Suomen tarve ja mahdollisuudet menestyä nykyistä selvästi paremmin haettaessa tutkimus- ja innovaatorahoitusta EU:lta:

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry (myöhemmin Arene) kiittää lausuntopyyntöä ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Arene pitää erittäin tärkeänä, että **Suomi osallistuu aktiivisesti Euroopan unionin seuraavan tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelman (FP9) valmisteluun**. Arene korostaa tutkimuksen- ja innovaatiotoiminnan puiteohjelman valmistelussa seuraavia näkökohtia:

1. Arene kannattaa tavoitetta Suomen suhteellisesti korkeammasta kansallisesta saannosta tutkimuksen puiteohjelmasta. Tämä edellyttää, että myös **suomalaisen ammattikorkeakoulujen mahdollisuutta saada rahoitusta FP- ohjelmasta vahvistetaan kansallisella ammattikorkeakouluille suunnatulla TKI- rahoituksella.**

Arene tukee Mariana Mazzucaton raportin esitystä, jonka mukaan tehtävälähtöistä tutkimusta ja innovointia tuetaan perus- ja soveltavan tutkimuksen yhteistyöllä sekä kehittämällä näiden välille uusia yhteistyön muotoja.

Suomella on mahdollisuus kasvattaa saantoa ohjelmasta, kun ammattikorkeakoulujen rooli soveltavassa tutkimuksessa ja innovaatiotoiminnassa tunnustetaan myös kansallisesti sekä tulevassa puiteohjelmassa. Menestyminen FP 9 rahoituksessa edellyttää, että myös ammattikorkeakoulujen kansallinen TKI- rahoitus on kunnossa. Nyt siinä on merkittäviä puutteita.

Lokakuuhun 2017 mennessä Horisontti 2020 ohjelman suomalaisille osallistujille varmistunut rahoitus oli yhteensä 583 miljoonaa euroa, josta **ammattikorkeakoulujen osuus oli 1 %**, kun yliopistojen osuus oli 38 % ja tutkimuslaitosten 22 %.

Horisontti 2020:n pilarirakenne on ollut hyvä avaus, mutta FP9:ssä tarvitaan uusia väyliä ammattikorkeakoulujen osallistumisen vahvistamiseksi.

Ammattikorkeakoulujen rooli erityisesti soveltavan tutkimuksen ja innovaatiotoiminnan osalta tulee tunnistaa selvemmin eurooppalaisessa keskustelussa ja seuraavassa puiteohjelmassa. Kyseessä on yleiseurooppalainen haaste,

jonka seurauksena merkittävä osa mantereen tutkimusosaamisesta jää tällä hetkellä hyödyntämättä.

2. **Seuraavan tutkimuksen ja innovaatioiden puiteohjelman kokonaisbudjetin volyymia tulee kasvattaa Horisontti 2020:n vastaavasta.** Ainoastaan tuntuvilla panostuksilla tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan voidaan luoda kestävä kasvua sekä merkittävää eurooppalaista lisäarvoa. **Arene korostaa yhteisen eurooppalaisen tutkimus- ja innovaatorahoituksen merkitystä laajoihin globaaleihin ongelmiin vastaamisessa sekä uusien innovaatioiden syntymisessä.**
3. **Tutkimukseen ja innovaatiotoimintaan liittyvien rahoitusinstrumenttien tulee muodostaa toimiva ja koherentti kokonaisuus.** Koheesiopolitiikan alainen rahoitus (rakennerahastot) on tärkeä osa tutkimus-, kehittämis- ja innovaatorahoitusta (TKI) ja tämän jatkuvuus tulee turvata. **Vuonna 2016 rakennerahastoista saadun rahoituksen osuus ammattikorkeakoulujen yhteenlasketusta TKI-rahoituksesta oli yli 17 %. Arene korostaa synergiaetujen luomisen merkitystä rakennerahastojen ja FP9:n välille.**
4. **Arene kannattaa Mariana Mazzucaton raportissa esitettyä mallia tutkimuksen ja innovoinnin tehtävälähtöisyydestä.** Vastaaminen globaaleihin haasteisiin edellyttää laajaa yhteistyötä, jota eri toimijoiden, tieteen- ja toimialojen sekä näkökulmien huomioimisella edistetään. Tehtävälähtöinen lähestymistapa vahvistaa ammattikorkeakoulujen ja niiden tyyppisten toimijoiden tunnistamista eurooppalaisessa TKI-toiminnassa sekä seuraavassa puiteohjelmassa.
5. **Innovaatiotoiminta tulee ymmärtää nykyistä laajemmin avoimena innovaatiotoimintana.** Soveltavan tutkimuksen ja työelämäyhteyksien pohjalle rakentuva innovaatiotoiminnan tunnistamisen akateemisen perustutkimuksen rinnalla vahvistaisi Euroopassa tehtyjen innovaatioiden hyödyntämistä ja kaupallistamista.
6. **Puiteohjelman innovaatorahoituksella on tuettava innovaatioekosysteemien muodostumista ja hyödyntämistä.** Innovaatioekosysteemeissä korkeakoulut opiskelijoineen ja henkilöstöineen, tutkimuslaitokset, yritys- ja elinkeinoelämä, kolmas sektori sekä yksittäiset kansalaiset toimivat vuorovaikutuksellisesti yhteistyössä. **Ammattikorkeakouluilla on usein keskeinen rooli eri toimijoiden linkittämisessä toisiinsa.**

Innovaatioekosysteemeillä tuetaan alueellista talouskasvua, työllisyyttä ja aluekehitystä: edistämällä innovaatioekosysteemiajattelua vauhditetaan myös laadultaan erinomaisten osaamiskeskittymien muotoutumista Suomeen. Tämä saattaisi puolestaan houkuttaa opiskelijoita ja huippututkijoita sekä tuoda säännöllisesti rahaa EU:n puiteohjelmahauissa.

Uudessa puiteohjelmassa yksittäisen korkeakoulun sijaan maata voisi edustaa konsortiossa myös alueellinen innovaatioekosysteemi. Eri maissa sijaitsevien innovaatioekosysteemien linkittäminen toisiinsa puiteohjelmarahoituksella loisi mantereen laajuuden, parhaiden ja osaavimpien alueellisten toimijoiden osaamiskeskittymäverkoston, myös Suomen kannalta.

Innovaatioekosysteemimallin sisällyttäminen puiteohjelmaan edistäisi yhteisen eurooppalaisen innovaatiokulttuurin muotoutumista ja tukisi samalla osaltaan Innovaatiounionin toteuttamista.

Arene pitää tärkeänä, että alueellisia osaamiskeskittymiä ensinnäkin syntyisi nykyistä enemmän Suomeen ja että näitä voitaisiin myös hyödyntää puiteohjelmassa paremmin. Samalla tuettaisiin TKI-keskittymien ja osaamiskeskittymien verkottumista eurooppalaisessa kontekstissa.

Innovaatioekosysteemi-mallin edistäminen on linjassa Tutkimus- ja innovaationeuvoston (TIN) Visio- ja tiekartta -dokumentissa esitetyn teeman *Kansainvälisyys laadun ja vaikuttavuuden edellytyksenä* tavoitteiden kanssa.

7. **Yrityssektorin – erityisesti pk-yritysten – osallistumismahdollisuuksia puiteohjelmaan tulisi edelleen vahvistaa. Samoin opiskelijoiden osallistumista puiteohjelmahankkeisiin tulisi helpottaa.** Hankkeet ovat opiskelijoille keino päästä omaksumaan työelämän kannalta relevantteja taitoja. Arene tukee P4.0-innovaatiomallia (Public-Private-People-Partnership).
8. **Seuraavan puiteohjelman tulisi kattaa vahvemmin aloja, jotka ovat jääneet vähemmälle huomiolle Horisontti 2020:ssä.** Näitä ovat mm. yhteiskunta-, taide- ja humanistiset alat (Social Sciences, Humanities and the Arts, SSHA). FP9:ssä **voisi olla enemmän suoria hakuja yhteiskunnallisiin ja globaaleihin ongelmiin, kuten siirtolaisuuteen, pakolaisuuteen sekä yhteiskunnalliseen eriarvoistumiseen,** liittyen. Lisäksi yrittäjyyden, pedagogiikan ja sosiaalityön kaltaisten poikkileikkaavien teemojen tulisi olla enemmän esillä hauissa.
9. **FP9:n tulisi kannustaa tutkijayhteisöjä ja tutkimuskonsortioita uusien tutkimusmetodien käyttöön. Ammattikorkeakoulut ovat olleet edelläkävijöitä näiden kehittämisessä ja soveltamisessa osana TKI-toimintaansa.** Seuraava puiteohjelman arviointitavat tulee muotoilla siten, että ne tunnistavat uudet menetelmät ja näiden tuottaman lisäarvon tutkimukselle ja innovaatiotoiminnalle.
10. Yksinkertaistamista tulisi edistää koko hankesyklin osalta. Tällä tuettaisiin edelleen osallistumisen helpottumista.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry

Tapio Varmola
puheenjohtaja

Riitta Rissanen
toiminnanjohtaja